

Posudek na bakalářskou práci:

Marešová, Karolína: Proměny rytířství a role rytířských turnajů v období 13. - 15. století. Pardubice 2017.

Karolína Marešová si pro svoji bakalářskou práci vybrala nelehké téma. Rytířská kultura stála dlouho spíše stranou zájmu české historiografie a změnu tohoto přístupu můžeme spojovat až s pracemi Josefa Macka v osmdesátých letech minulého století. Neměli bychom přitom opomíjet ani další důležitý proud, který byl spojen s archeologickými výzkumy hradních sídel a s badateli vstupujícími do dialogu s archeology (a historiky umění). Předním zástupcem této ve své době nepočtené skupiny byl a dosud je například Vratislav Vaníček. Teprve od devadesátých let minulého století začal narůstat počet příspěvků věnovaných (středověké) nobilitě. Vedle genealogických a biografických prací se začaly objevovat i studie analyzující dvorské prostředí, turnaje, lovy, rituály či literární reprezentace. Domácí badatelé se díky proměněným podmínkám mohli snáze seznamovat i se zahraniční literaturou reprezentovanou např. göttingenským rezidenčním výzkumným centrem nebo francouzským bádáním.

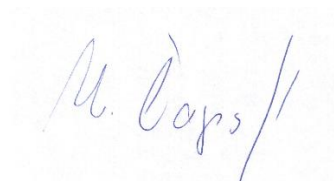
Monografie představující domácímu publiku metodické přístupy francouzské historiografie (Martin Nejedlý) či shrnující výsledky dialogu mezi inspiracemi německou historiografií a domácími prameny se však začaly objevovat až v posledním decenniu. Mezi tyto výstupy můžeme například řadit knihy Roberta Antonína, Libora Jana či kolektivní díla Dany Dvořákové-Malé a Jana Zelenky. Takto předeslaný úvod posudku, který si nikterak nečiní nárok na úplnost, není samoučelný. Chtěl jsem jeho prostřednictvím představit obtížnou výchozí situaci, ve které Karolína Marešová připravovala svoji bakalářskou práci. Při čtení předloženého textu je patrné, že se autorka inspirovala řadou přístupů uplatňovaných v současném bádání. V jednotlivých sondách využívá závěry předložené literárními vědci, historiky či badateli z pole hmotné kultury. Opomíjí bohužel archeologické doklady, které by mohly rozšířit spektrum předložených příkladů. Pokud Karolína Marešová sleduje reprezentaci rytířství prostřednictvím sfragistických památek, bylo by možné stejným způsobem sledovat třeba výzdobu komorových kachlů. Stranou její pozornosti zůstaly i další ikonografické prameny.

V první části autorka představuje vybrané české panovníky, se kterými se (podle jejího výběru) pojily představy ideálního rytíře. S Přemyslem Otakarem II., Janem Lucemburským i Karlem IV. se údajně pojilo odlišné naplňování rytířského ideálu. Je škoda, že v takto koncipované kapitole nebylo více prostoru věnováno rytířské-dvorské kultuře pozdního středověku. Díky pracím Josefa Macka se lze opírat o výzkumy dvorského prostředí Vladislava Jagellonského a jako typ panovníka rytíře by mohl posloužit i zapomínaný český král Matyáš Korvín. Za nejdůležitější části předkládané bakalářské práce lze proto pokládat kapitoly věnované organizaci turnajů a turnajové zbroje. I když se i těchto pasážích autorka opírá především o literaturu (domácí a překladovou) a ukázky z pramenů mají spíše ilustrativní než analytickou funkci, daří se jí poměrně s úspěchem vyrovnávat se s nebezpečím nekritické aplikace západoevropských příkladů rytířské kultury do českého prostředí.

Karolína Marešová si pro svoji práci vybrala pouze některé aspekty rytířské kultury a tak by bylo možné rozšířit její záběr o recepci lenních vztahů zintenzivněnou v lucemburském období, o již zmiňované prvky hmotné kultury nebo například o vystupování rytířských (turnajových) bratrstev, jejichž aktivita měla k tématu bakalářské práce velmi blízko.

Větší pozornost by si zasloužila i jazyková stránka textu. I když se předložená verze vesměs vyznačuje slušnou stylistickou úrovní bez gramatických prohřešků, u některých formulací se autorce vytrácí smysl sdělení: „Janova skvělá stránka udatnosti měla neblahý dopad na ekonomický stav českého království.“

K závěrečné rozpravě navrhuji diskusi nad pasáží: „Ve vlastním životopise Karla IV. je uvedeno, jak král mění rádce u svého dvora a nahrazuje je domácími rody. V čele těchto rodů stojí mocný pán Jindřich z Lipé. Karel IV. pokládal jeden čas Jindřicha z Lipé jako svého nejvěrnějšího pána a podlehl jeho osobnosti. Za jeho účasti se měl údajně mladý král i dopustit smilstvu (a). Důležitou informací pro nás ale je, že Jindřich pro krále organizoval rytířské hry.“ V prameni uvedeném v poznámkách jsem pro takto formulované tvrzení nenašel oporu. Vzhledem k výše uvedenému proto navrhuji pro rozpravu nad bakalářskou prací hodnocení velmi dobře.

Doc. Mgr. Martin Čapský, Ph.D.